

Hitte van Victor Jestin

verwijzingen: Koppernik 2023

Onderstaande tekst is geschreven door Dirk Walter, voormalig leraar Duits, adviseur en voorzitter van de onderwijsraad voor het vak Duits in de deelstaat Saarland. 2019 heeft hij voor het eerst een podcast geschreven over een boek dat genomineerd was voor de Euregio Literatuurprijs voor Scholieren. Vanwege de positieve reacties heeft hij nu alle zes de genomineerde romans voor zijn rekening genomen. Hieronder geeft hij ideeën en suggesties voor het bespreken van de boeken met de leerlingen.

Geachte collega's,

op de website van ons leerlingenproject treft u een verzameling 'Allgemeine didaktisch-methodische Tipps' aan, waarin ik – uitgaande van mijn podcasts uit het verleden (2020-2023) – verschillende benaderingen aangeef die mij bij het bespreken van de genomineerde boeken bruikbaar lijken. U kunt zelf uitproberen welk voorstel u bij de dit jaar geselecteerde romans voor uw leerlingen geschikt lijkt.

Ik moet overigens wel zeggen dat ik vier van de voor 2024 genomineerde romans heel toegankelijk vind, zodat we ons nauwelijks hoeven af te vragen hoe het lezen ervan kan worden bevorderd.

De vier romans (resp. novellen) zijn:

- **Hitte van Victor Jestin,**
- **Een meisje dat je belt van Tanguy Viel,**
- **De smaak van wilde peren van Ewald Arenz**
- en **Wat wij zagen van Hanna Bervoets.**

Zowel door de over het algemeen geringe omvang als vanwege de actuele thematiek en/of de jeugdige leeftijd van de protagonisten zullen deze vier romans de jonge lezers zeker aanspreken. Ik ga er dus gemakshalve van uit dat de boeken gelezen zijn en dat er meteen een aantal vragen en discussiepunten opduiken. Daar zal ik me hierna op concentreren. Omdat de boeken natuurlijk ook weer verschillend zijn, zal de lengte van mijn bijdragen uiteenlopen. In alle gevallen zal ik ook op de titel van het boek ingaan.

We beginnen met Victor Jestin: *Hitte*

De zeventienjarige Léonard voelt zich niet thuis in het sfeertje van de zomervakantie op de camping aan de Atlantische Oceaan. En dat is ook te merken:

*Het was een soort wrede, tegen mij gerichte vreugde, een woeste dans rond mijn tent. Ik was aan het eind van mijn Latijn. Nog één dag en de vakantie was voorbij.
(p. 7-8)*

Tussen hem en de anderen lijkt een muur te staan, vooral waar het zijn leeftijdgenoten betreft. Het is een muur die hij (desinteresse, minderwaardigheidscomplex, het gevoel er niet bij te horen?) zelf heeft opgetrokken. Daarbij moet je vaak denken aan **Meursault**, de hoofdpersoon in Camus' beroemde roman *L'Étranger*. Dat zagen we inderdaad ook terug in sommige recensies, vooral in Frankrijk. Meursaults moord op een Arabier op het hete strand is een daad zonder echt motief. En ook is volkomen onduidelijk wat de zin van Léo's handelen is. Hij grijpt niet in als hij ziet hoe de jongen Oscar dreigt te stikken, en vervolgens sleept hij het lijk naar het strand om het daar te begraven.

Ik herinner me dat ik als zeventienjarige tijdens de Franse les bij het lezen van het klassieke werk van Camus op een vreemde manier geïntrigeerd raakte door het kille gebrek aan betrokkenheid van Camus' held, want wat er gebeurde, lag heel dicht bij mijn eigen jeugdige levensgevoel. Dat is het uitgesproken gevoel van de zeventienjarige ten aanzien van de wereld om hem heen.

We zouden dus kunnen volstaan met het existentiële, absurde wereldgevoel en de daarmee gepaard gaande absurditeit van Léo's handelen. Dat geldt vooral als de leerlingen de beroemde roman van Camus al hebben gelezen. Toch geloof ik dat de jonge mensen die aan ons project deelnemen **absoluut willen begrijpen wat Léo bezielt**. Hier kunnen we in elk geval antwoorden proberen te vinden:

- Dat Léo bij de zelfdoding van Oscar niet ingrijpt, kan te maken hebben met gevoelens van **jaloerie of afgunst**: hij had de dag daarvoor gezien hoe Oscar werd gekust door het meisje Luce (p. 23), terwijl hem dat nog niet was gelukt. Oscar lijkt iemand die alles voor elkaar krijgt:

De afgelopen dagen had ik soms gewild dat hij verdween, dat klopt, als ik hem zag lachen in zijn blauwe zwembroek (p. 9)

- Aan de andere kant lijkt die schijnbaar zo succesvolle Oscar op de schommel absoluut niet gelukkig. Vermoedelijk is er dus iets misgegaan en heeft hij van Luce toch niet gekregen wat hij wilde hebben. Luce zegt tegen Léonard:

Ik ben niet met Oscar, hoor. We zijn gewoon vrienden. (p. 32)

Later, tijdens een intieme toenaderinspoging van Lé, wijst ze ook hem af. Zijn reactie:

Je speelt met me. (...) Je laat me denken dat er iets tussen ons is, maar er is niets. (...) Net als bij Oscar. (p. 84)

Daardoor kunnen we de passiviteit van Léo ook zien als **spontaan overspronggedrag**:

Oscar is dood vanwege mij omdat ik geen vinger uitstak, en ik stak geen vinger uit omdat ik op dat moment niet kon, ik ging liever dood net als hij, en we keken naar elkaar en zagen elkaar doodgaan, terwijl de anderen dansten. (p. 96-97)

De **identificatie met Oscar is trouwens een terugkerend motief**. Léo ruimt Oscars mobieltje niet meteen op, maar neemt het mee. Steeds weer voelt hij de druk ervan in zijn broekzak (bijv. p. 19, 28, 39), en als hij het tevoorschijn haalt, ziet hij in de donkere spiegel van het beeldscherm zijn eigen gezicht (p. 19); als Claire, Oscars moeder, zijn naam wil weten, antwoordt hij met Oscars naam, waarop Claire boos reageert met 'Ben je niet goed wijs?' (p. 65) Omgangstaal, maar zijn psychische situatie in aanmerking genomen toch vrij raak.

Nu kunnen we vervolgens vragen: **maar waarom begraaft hij Oscar dan?** (Waarbij hij het lijk trouwens een heel eind meesleept, de beschrijving daarvan is niet erg realistisch - p. 12 e.v.) Een mogelijk antwoord is dat hij zijn 'daad' geheim probeert te houden, want hij zegt: *Plotseling bedacht ik dat ik hem had vermoord (p. 10)*

Dat **schuldgevoel** laat hem niet meer los. Hij heeft het gevoel dat hij zich moet aangeven. Daarmee eindigt de roman (eigenlijk: de novelle). Maar we blijven ons natuurlijk afvragen wat er verder met Léo gebeurt. De schrijver lijkt daar geen belangstelling voor te hebben, of hij laat het bewust open om ook de lezer nog stof tot nadenken geven.

Wel, als het politieonderzoek grondig genoeg is, zal blijken dat er bij gebrek aan sporen van geweld waarschijnlijk van moord geen sprake is. Het lijkt onwaarschijnlijk dat Léo Oscar met het touw van de schommel heeft gewurgd zonder dat die zich heeft verzet. Waarvan zou hij kunnen worden aangeklaagd? Dat hij geen hulp heeft verleend? Maar

moet het onderzoek dan niet ook ophelderen waarom Léo de dode heeft begraven? Ongetwijfeld een geval voor de forensisch psycholoog.

Blijft over de vraag naar de titel: **welke rol speelt in dit geheel *La Chaleur*, de hitte?** De symboliek van het weer is een bekend fenomeen in de literatuur. Die symboliek vinden we ook in de populaire cultuur terug. Van prominente films als *Heat*, *Hundstage*, *In the heat of the night*, om er maar een paar te noemen, weten we dat die symboliek staat voor een sfeer van heftige crises en nare gebeurtenissen.

Die broeiende hitte ligt de hele tijd als een deken over de camping. Enerzijds staat die hitte waarschijnlijk voor de hitsige sfeer van de vooral naar seksueel succes snakkende jongeren. Léo lijkt de enige op wie het een verlamvend effect lijkt te hebben:

Waarom zou ik met deze hitte iemand willen omhelzen? Waarom zou ik mijn huid tegen die van iemand anders willen drukken? Ik kon die van mezelf al niet verdragen. (p. 41)

En terwijl de anderen zich bijvoorbeeld tijdens het *broeierig blindemannetje* uitleven met de animator, het dwaze, roze konijntje, komt hij in verzet en rent weg. (p. 54)

Aan de andere kant wordt er in die hitte misschien ook wel iets ‘uitgebroed’. De dood van Oscar misschien. Ook al vindt die zelfmoord plaats in de koelere nacht, hij kan er niet los van worden gezien. Maar pas *na* die dodelijke nacht volgt de heetste dag van het jaar, ‘*de warmste dag zelfs die het land in zeventien jaar had meegemaakt.*’ (p. 13) Met een beetje goede wil kunnen we nog constateren dat deze hitte blijkbaar precies zeventien jaar na Léo’s geboorte optreedt. Terwijl hij die dag met Luce een erotische affaire heeft, met alles erop en eraan, bedenkt hij tegelijk de bekentenis die hij bij zijn vertrek de volgende dag zal afleggen. Of dat voor hem – om met Aristoteles te spreken – ook een catharsis betekent, kunnen we slechts raden.

*Deze tekst is geschreven in het kader van de Euregio literatuurprijs voor scholieren 2023.
Tekst: Dirk Walter; vertaling: Gerrit Bussink*

